

M**K****B**

Cholnoky pályázat eredménye

**PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK**

2021.

július-december

**T
Á
J
É
K
O
Z
T
A
T
Ó**

TÁRSULATI HÍREK, FELHÍVÁSOK

Közgyűlési beszámoló

2021. október 1-jén került sor a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 2021. évi rendes közgyűlésére.

A közgyűlés jegyzőkönyve és az előterjesztések a Társulat honlapján, a barlang.hu Dokumentumtárában olvashatók (<https://www.barlang.hu/dokutar/mkbt/mkbt-kuldottkozgyulesek-kozgyulesek-elnoksegi-ulesek-jegyzokonyvei/2021-evi-kozgyules-anyagai>), itt csak a határozatok tartalmát ismertetjük.

Társulati kitüntetések

Érembizottság két érem odaítéléséről döntött:

A magyar karszt- és barlangkutató elöbbré vitelét szolgáló kimagasló társulati munkásságért adományozható **Herman Ottó-éremmel a Társulat céljainak megvalósítása érdekében különösen az oktatás terén végzett munkájáért Hegedűs András**t tüntette ki.

A magyar karszt- és barlangkutatót szolgáló, a fiatalok számára példamutató tevékenységért **35 év alatti kutatóknak adományozható Mikolovits Veronika-éremet az ismeretterjesztő céllal, magas színvonalon végzett fotódokumentációs tevékenységéért Berentés Ágnes** tagtársunknak ítélte oda.

A díjazottak nem voltak jelen, ezért az érmek átadására a Szakmai Napokon került sor, Tésén, 2021. november 20-án.

Az Érembizottság javaslatára a Közgyűlés a **Társulat tiszteleti tagjává választotta Dr. Hevesi Attila karsztkutató geográfust**, a Miskolci Egyetem Természetföldrajz-Környezettan Tanszékének professzor emeritusát, aki 1986 óta tagja Társulatunknak, s 1995-1999 között annak elnöki tisztét is betöltötte.

Hevesi Attila pályafutásának első tíz esztendejében a miskolci Földes Ferenc Gimnázium földrajz-biológia szakos tanára volt, ezalatt A Bükk-hegység édes-vízi mészkió képződményei c. disszertációjával egyetemi doktori címet szerzett. Kandidátusi értekezését A Bükk-hegység felszínfejlődése és karsztja címen 1986-ban, a MTA Földrajztudományi Intézetének munkatársaként védte meg. Közben és ezután tanított az egri tanárképző főiskola budapesti tagozatain, gimnáziumokban, az ELTE Természetföldrajzi Tanszékén és Miskolcon is. 1995 óta a Miskolci Egyetem Természetföldrajz-Környezettan Tanszéke a fő munkahelye, ahol 2003-ban egyetemi tanárrá nevezték ki, s még most, közel 80 évesen is tart órákat. Akadémiai doktori fokozatát 2004-ben a Magyarország aggteleki jellegű karsztjai és jellemzésük c. értekezésével nyerte el.

Tanulmányútjai során bejárta Európa számos karsztvidékét, s eljutott Mongóliába, Kirgiziába, Marokkóba, Egyiptomba, Kanadába, az Egyesült Államokba és Mexikóba is. Különbéféle földtudományi folyóiratokban – köztük a Karszt és Barlang 1986, 1987,

1990 és 2007. évi számaiban – konferencia-kötetekben és szakkönyvekben megjelent több mint száz írása zömmel karsztmorfológiai témájú, de szép számmal vannak tájféldrajzi, tudománytörténeti, módszertani és ismeretterjesztő jellegű cikkei is, ő a szerzője a Magyarország fokozottan védett barlangjai c. könyv néhány fejezetének is. Élvezetes előadói stílusát nemcsak a tanítványai, hanem feltutacnyi Karsztfelújulás-konferencia és például a 2009-es és 2014-es Szakmai Napok résztvevői is megtapasztalhatták.

Tudományos munkásságának elismeréseként az Érembizottság már 1989-ben Kadić Ottokár-éremmel, a Magyar Földrajzi Társaság 2006-ban Lóczy Lajos-éremmel, idén pedig Teleki Sámuel-éremmel tüntette ki; s Miskolc városa 2020-ban a díszpolgárává választotta.

Kiemelkedő karsztkutatói, publikációs és sok évtizedes oktató-nevelő tevékenysége révén dr. Hevesi Attila a bizottság egyhangú álláspontja szerint már régóta megérdemelte volna a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat tiszteleti tagságát.

A Közgyűlés hatáskörében 2021. május 27-én hozott elnökségi határozatok megerősítése

Mint ismeretes, a tavaszi járványhelyzet miatt a május 31-i beszámoló benyújtási határidőig nem volt mód megtartani a közgyűlést. A jogszabály (502/2020. (XI. 16.) Korm. rendelet 5. § (1)) által nyújtott lehetőséggel élve ezért a 2020. évi beszámolókat és 2021. évi terveket a Közgyűlés hatáskörében az Elnökség fogadta el. Az október 1-i rendes Közgyűlés az Elnökség május 27-i elfogadó határozatait megerősítette. A beszámolók ugyancsak a honlapon található (a fenti linken).

Döntés a barlangászat alapvető etikai, valamint szakmai szabályai („etikai kódex”) elfogadásáról

Az „etikai kódex” előterjesztett szövege tükrözi a korábbi konzultációk és az előző héten folytatott nyilvános vitán elért konszenzus eredményét is. Taródi Péter tagtársunk azon kérésére, hogy a társadalmi vitán elért konszenzus pontosan tükröződjön a kész szövegben, jegyzőkönyvben rögzítésre került, hogy:

1. Az etikai szabályzat nem ír felül más szakmai szabályzatot, jogszabályokat: a barlangi túrázás, barlangkutatás és barlangi mentés szabályai minden körülmények között megtartandók, s az etikai elvek inkább általános erkölcsi követelményeket fogalmaznak meg, a melléklet pedig a szakmai szabályzatok kivonataként értelmezhető.
2. Mindez együtt fogja képezni az átfogó szakmai szabályok halmazát: etikai elvek, meglévő szabályok, illetőleg a megalkotandó szakmai szabályok, mely a barlangok kutatására vonatkozik. Ez utóbbi jelenleg hiányzik. Ezt technikailag pótoltuk, hisz a mellékletben található kivonatban szerepelnek ilyen szabályok, azonban szükséges ennek önálló megalkotása, mely a feltáró kutatáson kívül a tudományos jellegű kutatásra vonatkozó kitételeket is tartalmazza.

Elhangzott, hogy most elkészült „etikai kódex” mögött álló szakmai szabályok, s így maga a kódex sem „kőbe vésett”, ha a tagságnak igénye van annak

megváltoztatására, akkor erre van mód. A korábbi vitában Taródi Péter is felvetette, hogy az általa sokat hivatkozott szakmai szabályokat időszerű volna felülvizsgálni. A „kódex” utolsó mondata az, hogy a rendszeres felülvizsgálatot és a szükség szerinti módosítást el kell végezni.

Az MKBT közgyűlése 4/2021. (X.01.) Kgy. határozatával „A barlangászat alapvető etikai elvei, valamint szakmai szabályai” című dokumentumot, mint a társulat egyik alapdokumentumát elfogadta. Tagjaitól ennek betartását elvárja. Az etikai kódex, mellékletével együtt az MKBT alapdokumentumai között a honlapon megtalálható (<https://www.barlang.hu/dokutar/mkbt/mkbt-alapdokumentumok>).

A Társulat Alapszabályának módosítása

Csepregi István az Alapszabály módosítása kapcsán elmondja, hogy több javaslat és kérés érkezett az Elnökség tagjai részéről az etikai, fegyelmi vétség szabályozásával, pontosításával kapcsolatban. A probléma jelzése jogos, mert a Társulatban az etikai vétség és a fegyelmi vétség – illetőleg a kapcsolódó eljárásrend - nem jelent meg soha kellő pontossággal az Alapszabályban vagy más dokumentumban. A javasolt megoldás sem tökéletes, de sokat pontosít az Alapszabályon. A javaslat a Társulat alapszabályát súlyosan sértő magatartásokat igyekszik definiálni, és ebbe a körbe az etikai szabályok megsértését is belevenni, valamint néhány korábbról megmaradt eljárási pontatlanságot javít ki. Kimaradt viszont - és ezt a következő módosításnál bele kell majd tenni - hogy amikor valaki belép a Társulatba, az Alapszabály mellett az etikai elveket is el kell fogadnia. Ez a belépési nyilatkozaton is feltüntethető. Az „etikai kódex” tulajdonképpen akár az Alapszabály függelékének is tekinthető lehetne, az erről való döntés közgyűlési hatáskör. A módosítás teljes szövege a közgyűlési előterjesztések között [olvasható](#). A bíróság általi elfogadást követően az Alapszabály hatályos változataként az MKBT Alapdokumentumok között is megtalálható lesz.

A Társulat Éremszabályzatának módosítása

Takácsné Bolner Katalin az Éremszabályzat elnöke ismertette az Éremszabályzat aktualizálási javaslatának indoklását. A javaslat teljes szövege a tagság számára a Közgyűlést megelőzően kiküldésre került. Az Éremszabályzat elnöke kifejti, hogy a változtatásokat az tette szükségessé, hogy

1. 2006-ban elfogadott szabályzat nem tartalmazta a Mikolovits Veronika-érmet, mivel ennek megalapításáról 2009-ben döntött a Közgyűlés, s azt 2012-ben osztotta ki első ízben. Ehhez meg kell nevezni az érem készítőjét is, mely személy megtalálása igen komoly utánajárást igényelt. Megállapításra került, hogy az érem Szűcs Krisztina grafikusművész terve alapján készült, megvalósítását egy fémmegmunkálással foglalkozó társulati tagunk felajánlásának köszönhetjük.
2. Az Alapszabály a tiszteleti tagokat rendes tagnak tekinti, ezért az Éremszabályzatban is e szerint kell megjelenniük.
3. E mellett egyéb stilizálási módosítások is megtörténtek.

4. A Kadič Ottokár-érem egyetlen esetben pályázták meg (1979-ben Kordos László), ezért ennek pályáztatása nem életszerű, a kitétel törlésre javasolt, a többi éremhez hasonlóan ez is kizárólagosan felterjesztés útján adható.

5. Egyéb eljárási szabályok is módosításra kerültek: például elektronikus formában is tarthatók az ülések, írásba foglalták a meghatározott határidőket, az ülés nem nyilvános.

Az Érem- és Oklevélszabályzat módosítására vonatkozó javaslatot a Közgyűlés elfogadta. A hatályos változat teljes szövege a honlapon, [az Alapdokumentumok között olvasható](#).

A 2022. évre vonatkozó társulati tagdíjak megállapítása

A Társulat Elnöksége 5./2021. (II. 15.) számú határozatában javasolta az teljes árú tagdíj emelését 6000-ról 8000 Ft-re. A Tagdíj mértéke 2015 óta nem nőtt, míg ebben a hét évben a Társulat fenntartásának költségei jelentősen emelkedtek.

A tagdíj emelésre vonatkozó javaslatot a Közgyűlés elfogadta.

Az Alapszabály szerint a tagdíjak és kedvezmények mértékét a Közgyűlés határozza meg. Alapszabályunk szerint a tiszteleti tagok éves díja a rendes tagsági díj 10%-a, az ifjúsági tagoké a rendes tagok díjának 50%-a, míg a gyermektagek tagsági díja a rendes tagdíj 5%-a. Ezen tételek a rendes tagdíj emelésével tehát módosulnak, azonban a kedvezményes tagdíj (nyugdíjas, diák, GYES, GYED) összegét a Közgyűlés határozta meg (8/2017. (IV.22.) Kgy. határozat), és mivel ennek emelésére nem érkezett módosító javaslat, az összege jelen Közgyűlésen nem módosítható, arra a következő, 2022-es Közgyűlésen kerül sor.

Ennek értelmében 2022-től az éves rendes teljes árú tagdíj 8000 Ft, a tiszteleti tagoké 800 Ft (melynek kiegyenlítéséről az erre szánt alap szükség esetén gondoskodik), az ifjúsági tagoké 4000 Ft, a gyermek tagoké 400 Ft. A kedvezményes tagdíj (nyugdíjas, diák, GYES, GYED) változatlanul 3500 Ft.

Az Elnökség egy tagjának megválasztása

Marton Ádám lemondott elnökségi tagságáról. Élethelyzetének változása miatt úgy ítélte meg, hogy a saját normáinak megfelelő színvonalon nem tudja a továbbiakban ellátni az elnökségi megbízatással járó feladatokat, és átadja a helyét egy erre alkalmasabb embernek.

A Közgyűlés elnökségi tagnak Sári Attilát választotta meg.

Kosztra Barbara főtitkár

A CholnokyJenő karszt- és barlangkutatói pályázat eredménye

Az Agrárminisztérium támogatásával Társulatunk által meghirdetett pályázatra az idei évben 9 igen színvonalas munka érkezett. A beküldött dokumentációk a Társulat irattárában megtekinthetők. Az eredményhirdetésre a Szakmai Napokon került sor, a díjazottak kutatásuk támogatásaként az elnyert összegek értékében

tárgyjutalomban részesültek, melyeket a díjazottak kívánsága szerint szereztünk be. A Bizottság értékelése az alábbiakban olvasható. Ez úton is gratulálunk a nyerteseknek!

Különdíj – Székely Kinga: *Plózer István, a bűvár-barlangkutató c. pályázata* (90 pont)

A műfaját tekintve a többivel nehezen összemérhető pályamű a fájdalmasan korán eltávozott kiváló kutatónak állít méltó emléket. A magánkiadású könyv 9 év (!) gyűjtőmunkájának eredménye; amelyben Székely Kinga a tőle megszokott precizitással, elképesztő alaposággal követi végig Plózer István mindössze 29 esztendőre szabott életútját. A rokonokkal és bűvár-társakkal folytatott 17 beszélgetés és személyes emlékek alapján részletesen tárgyalja hősének szakmai tevékenységét, kutatásait, a Molnár János-barlangban és Hévízen elért kiemelkedő eredményeit, s végül a hévízi tragédiáról ma hozzáférhető információkat. A munka értékét jelentősen növelik a közölt eredeti dokumentumok, illetve a család és saját archívumából, más bűvároktól és barlangászoktól származó rengeteg régi fénykép.

I. helyezés – Virág Magdolna: *Hipogén és epigén karsztos folyamatok és hatásuk a rózsadombi barlangok fejlődéstörténetében a Szemlő-hegyi- és Molnár János-barlang példáján c. doktori disszertációja* (87 pont)

Virág Magdolna mintegy 200 oldalas PhD dolgozata több éves kutatómunka eredménye, amelynek egyes fázisaival már korábbi Cholnoky-pályázatokon is találkozhattunk. A Szemlő-hegyi-barlangban céltudatosan gyűjtött mintákon végzett anyagvizsgálatainak mennyisége és minősége (U-Th kormeghatározás, stabilizotóp, polarizációs és katódlumineszcens mikroszkóp, vékonycsiszolat, röntgen pordiffrakció, oldási maradék, nyomelem geokémia) jelenleg egyedülálló a hazai barlangok körében; amelyeket az aktív Molnár János-barlang vizeinek és ásványkiválásainak vizsgálatával is kiegészít. A nemzetközi szakirodalom kiváló ismeretét is tükröző munka legfontosabb eredményei közül a hajdani vízszint- és vízhőmérséklet- változások számszerűsítése emelhető ki.

I. helyezés – Nyíró Ádám Artúr: *Barlangok késő bronzkori használatának értelmezése a Baradla-barlang tükrében c. diplomamunkája* (85 pont)

Nyíró Ádám Artúr 2020-ban megvédett, 108 oldal terjedelmű diplomamunkája alapos és korrekt forráshivatkozásokkal alátámasztott áttekintést ad a Baradla régészeti kutatásának történetéről (amiben ő 2016 óta vesz részt), az aggteleki szakasz eredeti topográfiai viszonyairól, s az onnan eddig előkerült bronzkori fém- ill. kerámialeletekről. Más hazai és külhoni lelőhelyek információit is értékelve, a leletegyüttes azon értelmezése mellett foglal állást, hogy a késő bronzkor emberei szakrális céllal keresték fel a Baradlát. Mindezeket bőséges irodalomjegyzék, az újabban ismertté vált leletek helyét is feltüntető térképlapok és sajátkezü leletrajzok egészítik ki.

II. helyezés – Polacsek Zsolt és Ba Julianna: *Barlangi kutatási jelentés 2018 ill. 2019 c. pályázata* (81 pont)

A két kutatásvezető térképekkel és fotókkal gazdagon illusztrált, igen részletes és informatív jelentése 219 illetve 150 oldalon mutatja be a 2018-ban és 2019-ben végzett tevékenységüket s azok eredményeit. Az Aggteleki, a Duna-Ipoly és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén összesen 28 barlangról közölnek naprakész információkat; így a feltáró kutatások tapasztalatai mellett számos tudományos megfigyelést is. A rendszeres bejárat ellenőrzések és a szükséges karbantartások elvégzése szintén dicséretes, az újonnan leadott 31 db barlangkataszteri adatlap és a hozzájuk tartozó mellékletek pedig hiánypótlóak az Országos Barlangnyilvántartás aktuális állapotának fenntartásához.

III. helyezés – Szabó Géza: *Meta menardi – 10 év élmény. A barlangi keresztespók életciklusa* c. tanulmánya (79 pont)

Szabó Géza pályaműve a barlangi keresztespókra vonatkozó 10 éves megfigyelés-sorozotának és kísérleteinek eredményeit összegzi közel 100 oldalon, 14 táblázattal és 80 ábrával (köztük számos látványos makrofotóval és szemléletes diagramokkal). Terepi megfigyeléseit főként a Kevélyek és a Hosszú-hegy barlangjaiban végezte, de Kőszegtől a Zemplénig 65 helyszínről vannak *Meta menardi*-adatai. Kísérleti körülmények között, Budakeszi pincéjében végzett megfigyelései közül különösen érdekesek a pókfaj kolonizációs képességére, életciklusára, a kannibalizmus és a szűznemzés előfordulására vonatkozóak, amelyeket szakirodalmi adatokkal is összevet; s értékes eredmény a *Kriptonesticus eremita* faj első hazai megfigyelése is.

III. helyezés – Tóth Attila: *Pócsakői-víznyelőbarlang feltárás története a kezdetektől. Kutatása, geológiai, morfológiai, hidrológia vizsgálata 2018-2020 c. pályázata* (77 pont)

Tóth Attila pályázata 2020 legjelentősebb hazai feltárásáról, a Pócsakői-víznyelőbarlang ismert hosszát mintegy 150, a mélységét pedig 25 méterrel növelő továbbjutásról, a rengeteg idő és energia ráfordításával elért feltárás történetéről és az ott végzett megfigyelésekről számol be. A barlang részletes és informatív bejárati útmutatóját szép fényképfelvételek illusztrálják, de hiányérzetet kelt, hogy az új feltárásról még annak jellegét és belméreteit szemléltető térképvázlat sem készült. Hiányzanak továbbá a láthatóan képződménygazdag járatrészek megóvásával kapcsolatos információk, és a csatolt 1995-ös barlangkataszteri adatlap helyett is szerencsésebb lett volna az aktuális állapotot rögzítő új adatlapot készíteni.

Jutalom – Szeredi Anna: *A MKBT Történeti és Régészeti Szakosztályának kutatásai 2018-2020 között* c. pályázata (74 pont)

Szeredi Anna a 2017-ben megalakult Szakosztály tevékenységét mutatja be 21 szövegoldalon, 7 PDF-előadás és 5 szakmai publikáció mellékletével. A dokumentációs céllal a Baradlában és a Násznép-barlangban végzett aprólékos terepbejárások, illetve a Róka-ági és Zöld-barlangi ásatásokon való közreműködés mellett a beszámoló kiterjed rendezvényekre, tanfolyami és ismeretterjesztő előadásokra is, ám e dicséretes és rendkívül hasznos tevékenységek sajnos e

pályázat keretében nem értékelhetők. Szakmai eredményeiket a mellékelt cikkek részletezik – kár, hogy a Karszt és Barlangba leadott kéziratok egyikéhez a 13 illusztrációt nem csatolták.

Jutalom – Szabó Zoltán: *Az Esztramosi Felső-táró barlangjainak kutatása, 2019 c. pályázata* (72 pont)

Szabó Zoltán 30 oldalas, igényes megjelenítésű jelentése a Felső-táró és a benne található barlangok részletes irodalmi feldolgozását követően, leírja azok aktuális állapotát, az 1. sz. barlangnál (Cseppköves-hasadék) végzett kutatómunkájukat pedig dátum szerint ismerteti. Csodálatosnak írt feltárásaikról viszont sajnos nem derül ki, mekkora járatszakaszbba sikerült bejutni, és bár a jelentést számos fotó illusztrálja, pont az új feltárásról nem tartalmaz egyetlen felvételt se. Az anyag jelentős erénye a szerzőre jellemző látványos barlang-alaprajz, amely hosszszelvényvel és néhány keresztzelvényvel kiegészítve még jobban értelmezhetővé válna.

Jutalom – Kalotai Zsófia: *Feltárások a Hideg-lyukban 2018-2020 c. pályázata* (66 pont)

Kalotai Zsófia pályamunkája a Pál-völgyi-barlangrendszer ÉNy-i tagját alkotó Hideg-lyukban történt 3 kisebb (együttesen kb. 120 m hosszúságú) feltárás korrekt ismertetése; annak 6 oldalnyi terjedelme azonban a jelen mezőnyben még nem igazán versenyképes. A feldolgozás szakszerűségét gyengíti a közölt térképek tájolásának és vonalas léptékének, illetve a fotók képalírásának hiánya; mindezek 1-1 lapra zsúfolt kis mérete pedig a dokumentatív érték és a megjelenítés tekintetében is kifogásolható.

Takácsné Bolner Katalin

Eri Mama 90 éves

Társulatunk tagja, Vidics Zoltánné, vagy ahogy mindenki ismeri: Eri mama ez év április 29-én betöltötte 90. évét. Az ünnepeltnek szívből kívánunk jó egészséget!

Titkárság

Új helyre költözött a Baradla Galéria anyaga

Társulatunk – Hazslinszky Tamás kezdeményezésével – két alkalommal, 1995-ben és 1996-ban képzőművészeti alkotótábort szervezett a Baradla-barlang és felszíni környékének művészi ábrázolása céljából. Az alkotótáborokon elkészült 93 mű (88 festmény, grafika és 5 szobor) az 1995 nyarán Jósvalfőn megnyitott Baradla Galériában lett elhelyezve, melyhez az épületet Házi Zoltán és felesége Tóth Borbála bocsátotta rendelkezésre.

A Galéria hosszú éveken keresztül a jósvalfői faluséta egyik állomáshelye volt, így biztosítva a gyűjtemény megtekintését az érdeklődők számára. A faluséta megszűnését követően az épület tulajdonosai úgy gondolták, a jósvalfői helyszínen

már nincs lehetőség a gyűjtemény minél szélesebb körű bemutatására, így új helyszínt kerestek számára.

Bódvaszilas önkormányzatának köszönhetően a kiállítás 2021. szeptember 10-én a Petőfi Sándor Művelődési Ház és Könyvtár épületében nyílt meg ismét a nagyközönség számára. A Sziráczki Gyula intézményvezető és munkatársai által szépen rendezett kiállításon megújultak az alkotókat bemutató tablók is, kiegészülve magukat a művészeket ábrázoló fotókkal. Ehhez természetesen fel kellett vennünk a kapcsolatot az alkotókkal, melynek során azt tapasztaltuk, hogy sokuk számára jelentettek maradandó élményt a különleges környezetben megrendezett alkotótáborok.

A megnyitó ünnepségen Társulatunk részéről Hazslinszky Tamás címzetes elnök mondta el gondolatait a képzőművészeti alkotótáborokról. Külön örömünkre szolgált, hogy a művészek közül hatan személyesen is megjelentek az eseményen. Az ünnepség színvonalát emelte a Debreceni Lyra Szimfonikus Zenekar Kamarazenekara és a bódvaszilasi Szivárvány Nyugdijas Klub műsora.

Fleck Nóra

A Társulat nevében ezúton is köszönetet mondok Marton Ádámnak a Baradla Galéria alkotásainak dokumentálásáért és leltárának elkészítéséért, amely az átadás és költözés előfeltétele volt.

Kosztra Barbara

Barlang a kapolcsi Zöld Udvarban

Társulatunk idén is helyet kapott a Kapolcsi Művészetek Völgye Fesztivál Zöld Udvarában, ahol július 23. és augusztus 1. között rajtunk kívül további 18 szervezet

képviseltette magát. A környezeti nevelési célú udvarban a természet- és környezetvédelmi szemlélet kialakítása mellett a védett természeti értékek bemutatása a cél. Az örök kedvenc „locsogató” karsztmodell mellett a 2019-ben elnyert Zöld Forrás pályázatból megvalósított, de a járvány miatt eddig kevésbé kihasznált új oktató játékok is jól vizsgáztak, különösen a mágneses barlangi állat-élőhelyes volt népszerű. A „Karsztok Világa” ovis és kisiskolás foglalkoztató iránt is többen érdeklődtek. A fesztiválra 25 ezer jegyet adtak el, és legalább 3500 látogató a Zöld Udvart is meglátogatta. Az MKBT standján összesen 185 látogató kért pecsétet a pontgyűjtő füzetbe (a 18 szervezetből legalább nyolcat kellett végig járni, minket a pontgyűjtők kétharmada választott), de ennél sokkal többen álltak meg beszélgetni, játszani. Romhányi Balázsék Kab-hegyi barlangbejárat-körbejáró túráján összesen 29 fő vett részt. A Zöld Udvar a médiában is szerepelt: Facebook, Instagramm, Petőfi rádió, M2.

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani az önkéntes segítő csapatnak a szuper hangulatért, lelkesedésért, kedvességért, segítőkészségért! Idén a bakonyi barlangászok két generációja vitte a prímet, flottul, profin és jókedvűen – köszönjük, Lukács Tündi, Romhányi Balázs és Blanka, Mihalek Anna, Sachs Ricsi, Móré Gergő, Farkas Andi, Móni és Tamás, a törzsgárda mellett - köszi SzabóZé. Lénárt Ibszi, Köblös Gabi, Mátó Gergő és Lőrinc Szandi! A Bakonyi Denevérkutatás standja színesítette az első hétvégét, rengeteg érdekes tudnivalóval, denevérsimogatóval - köszönjük, Mészi és Csilla!

A Társulat Facebook oldalán további képeket is találtak az eseményről:

Kosztra Barbara

Megemlékezés

Folytatva az immáron több évtizedes hagyományt idén is megemlékeztünk eltávozott barlangász társainkról.

2021. november 1-én, hétfőn a Szemlő-hegyi-barlang felszínén lévő Barlangkutató Emlékkertben este hat órakor újból a mécsesek fényében kondult meg a harang.

Titkárság

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK

60 éves a Magyar Barlangi Mentőszolgálat

A magyar barlangi mentés a magyar barlangkutatással egy időben bontakozott ki a XX. század derekán, majd 1961-ben szervezeti formát öltött. Azóta is töretlenül számíthatunk rájuk: barátaink, barlangász társaink legjobbjai vigyáznak ránk, minden egyes leszálláskor profin, önkéntesen és immáron hatvan éve hivatalosan is Barlangi Mentőszolgálatként.

Születésnapjukat október 17-én, a Pál-völgyi kőfejtőben ünnepelték.

További képeket a BMSZ Facebook albumában találtok. Megalakulásuk történetét pedig a Magyar Barlangi Mentőszolgálat hivatalos honlapján (www.caverescue.hu) olvashatjátok.

Titkárság

OFF-line fúziók a Papp Ferenc Klubban

2021 tavaszán indult egy rendszeres közösségi program a Papp Ferenc Barlangkutató Egyesület budapesti klubhelyiségében.

Még a járvány első hullámát követő pangás és programhiány szülte meg bennünk az ötletet, hogy kicsit felrázzuk a barlangász életet a falak és képernyők mögé zárt depresszióból. Egyrészt hiányoztak a találkozások és jól megszokott programok, másrészt van nekünk egy remekül kialakított klubhelyiségünk, amit szerettünk volna aktívabban kihasználni. Ezért megálmodtunk egy olyan programsorozatot, ami szakmai és szociális téren is lehetőséget ad a kibontakozásra, de egy konferenciánál jóval lazább, viszont egy szimpla kocsmázásnál kicsit tereltebb formában. Így született meg az ötlet, hogy legyen egy rendszeres klub estünk, amire menetrend szerint számíthatnak a barlangászok, és ahol lazább kötetlen formában lehet boncolgatni a minket foglalkoztató kérdéseket, vagy akár csak - mint régen a Pál kocsmában - egy kis dumálás-sörözgetés igényével eltölteni néhány órát, jó barlangász társaságban.

Az eddig megvalósult alkalmakon volt szó a barlangvédelemről, térképezésről, etikai kódexről, erdei fertőzésekről, a 3D megjelenítési lehetőségek aktuális fejlettségi szintjéről, és baromkodtunk egy kicsit a bivakos szakácskodással is. Alkalomról alkalomra növekszik a létszám, és oldódik a hangulat. Szeretnénk ezt hosszútávon fenntartani, ezért várjuk az ötleteket és igényeket, hogy miről és kitől hallgathatók és kérdeznének szívesen! A közeljövőben téma terveink közt szerepelnek például a szén-dioxid, vízalatti feltárás, régi nagy kalandok felelevenítése is, de izgalmas, különleges vagy szép túrák beszámolóját és aktuális kutatások ismertetését is szívesen fogadnánk.

Borzás Kamilla

II. kerületi Sporthistóriák

A Magyar Barlangi Mentőszolgálat képviselte Társulatunkat és a hazai barlangászatot a II. kerületi sport kiállítás megnyitóján, mely a Klebelsberg Kultúrkúriában augusztus 26-án volt. Az eseményre poszter is készült, mely a kiállítással együtt a Marczibányi Művelődési Központba volt megtekinthető.

Tamasi Dóra

Virtuális túra a Sátorkőpusztai-barlangban

Örömmel számolhatunk be arról, hogy Tóth Gergely fotós barátunknak köszönhetően elkészült a [Sátorkőpusztai-barlang virtuális sétája](#).

Egyelőre ez még nem a végleges állapot, apró módosításokat, kiegészítéseket még szükségesek. A túra egyelőre a nagyteremből indul, mert a felszíni képek még nincsenek feldolgozva. A nagyteremből ezért nem tudunk kijutni, de a végigfotózott szakasz oda-vissza járható.

Az anyag folyamatosan bővül, készülnek a virtuális információs táblák is. Érdemes hát időnként visszatérni. Jó túrázást addig is!

Lieber Tamás

Emléktáblát kapott Berger Károly

Berger Károly halálának évfordulóján, július 8-án leplezte le Dobó Zoltán polgármester és Dr. Décsey Sándor a Tapolcai Városszépítő Egyesület elnöke a Fő utca 7-es számú ház külső falára a ház új lakójának szorgalmazására, és a városszépítők jóvoltából elkészített vésett márványtáblát. Berger Károly nevét a tapolcai barlangrendszer kutatásával kapcsolatban emlegeti a helytörténet, illetve korábban a barlangrendszer legészakibb szakaszát nevezték el róla.

Az eseményről a cikk itt olvasható:

<http://www.tapolcaimedia.hu/2021/07/emlektablata-kapott-a-fo-teren-a-tapolcai-barlangkutato/>

A Turista magazin oldalán több is olvasható a barlangról, feltárása történetéről. Korbély Barna írásából az is kiderül, mi volt az a Barlangfeltáró Társulat Tapolcán:

<https://www.turistamagazin.hu/hir/a-csend-vilaga-a-varos-nyuzsgo-utcai-alatt-a-tapolcai-tavasbarlangok/>

Titkárság

Elindult az új természetvédelmi honlap

Megújult az állami természetvédelem honlapja, melyet továbbra is a <https://termeszetvedelem.hu/> címen találjátok. Az új design mellett új tartalmakat is találhattok az oldalon.

Talán a barlangkutatók számára a legnagyobb újdonság, hogy az „Országos Barlangnyilvántartás” mellett a „Barlangi bibliográfiai adatbázis” is most már online elérhető mindenki számára.

Jelenleg közel 15000 irodalom között kereshettek, melyből több mint 6000 irodalmat egyből meg is lehet nyitni az oldalról. Természetesen tervezzük az adatbázis folyamatos bővítését, és a teljes irodalmak csatolását is az oldalakhoz, mert tisztában vagyunk vele, hogy messze nem teljes még a lista.

Az Országos Barlangnyilvántartásban is vannak újdonságok. Most már a 2020-as kutatási jelentések is hozzáférhetők, és egy-egy barlanghoz nem csak képeket és térképeket, hanem pl. videókat, digitális terepmodelleket és felszíni térképeket is hozzáfűzhetünk.

A két adatbázis közti átjárhatóságot is megteremtettük, vagyis egy kattintással megtekinthetjük, hogy pl. egy adott barlanghoz mely irodalmi hivatkozások találhatóak meg jelenleg a Bibliográfiai adatbázisban (és fordítva).

Amennyiben az Országos Barlangnyilvántartás adataiban vagy a Bibliográfiában hibás vagy hiányos adatokat, nem működő linkeket ...stb. találtak, kérem, jelezzétek közvetlenül nekem (csegr@freemail.hu).

Jó keresgélést!

Egri Csaba

Barlangok és Karsztok Nemzetközi Éve 2021 – a megnyitó online megtekinthető

2021. szeptember 13-án a Nemzetközi Barlangtani Unió (Union Internationale de Spéléologie – UIS) az UNESCO párizsi központjában tartott ceremónián nyitotta meg az „Barlangok és Karsztok Nemzetközi Évé” -t. Az eseményen az UIS tagországok és a számottevő nagyságú karszterülettel rendelkező egyéb országok nagykövetei és más befolyásos személyei vettek részt. Ezek az emberek képesek lehetnek befolyásolni az UNESCO, valamint az általuk képviselt országok barlangokkal és karsztokkal kapcsolatos gondolkodását, ahogy a Nemzetközi Év mottója is mondja: +a barlangok és a karszt „felfedezésére, megértésére és védelmére”. Ez egy eddig soha nem volt egyedülálló lehetőség a speleológia történetében, hogy előmozdítsa a barlangok és a karsztok fontosságának világszintű kormányzati elismerését!

Magyarországot a helyszínen Túróczy László párizsi magyar nagykövet, Szendrei Dorottya első titkár (Magyarország Állandó Képvisellete az OECD és UNESCO mellett) valamint Hegedűs Gyula, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnöke, az UIS titkára képviselték.

Az ünnepségen elhangzott előadások:

- Prof. Dr. Nadja Zupan Hajna: A karsztok, a barlangok és az emberek kapcsolata
- Dr. Fadi H. Nader: A karszt erőforrásainak biztonságos és fenntartható használata
- Prof. Emeritus Dr. John Gunn: Barlangok és karsztok, mint az UNESCO által is védett Világörökségek
- Clayton F. Lino: Barlangok és karsztok a bioszféra rezervátumokban: barlangok, mint az Ember és Bioszféra (Man and Biosphere – MAB) hálózat részei
- Dr. Paul A. Griffiths: Karsztok az ENSZ 2030-ig szóló terveiben

Az ünnepi ülés videó rögzítésre került, így azok, akik élőben nem tudták követni az eseményeket, utólag is meg tudják nézni azt az UIS hivatalos youtube csatornáján: <https://www.youtube.com/channel/UCzSiErLj5x6viNbvAdehDvA>.

Titkárság

KÖNYVAJÁNLÓ

Székely Kinga: Plózer István a bűvár-barlangkutató

Újabb kötettel gazdagodott a jeles barlangkutatóink életével foglalkozó sorozat: Kessler Hubert, majd Kadić Ottokár pályáját bemutató könyvek után Székely Kinga most megírta a magyar bűvár-barlangkutató kiemelkedő személyének, a fiatalon elhunyt Plózer Istvánnak történetét. A szerző csaknem tíz évig tartó kutató- és gyűjtőmunkát folytatott annak érdekében, hogy megismerje Plózer István életútjának valamennyi lényeges mozzanatát, beleértve családi hátterét, magánéletét, „pénzkereső” munkásságát, valamint a bűvár-barlangkutató terén végzett nagyszerű eredményeit, és végül tragédiával végződő utolsó útjának részleteit. Bár Pisti már 44 éve nincs közöttünk, de még, szerencsére, sokan vagyunk (a szerzőt is beleértve), akik személyesen ismertük. Számunkra ezért különösen jóleső, hogy a könyv stílusa személyes hangvételű: nem egy régmúltban élt, csak hírből ismert,

tőlünk távoli személyként mutatja be Plózert, hanem olyan érzésünk van, mintha egy, még ma is élő, jó barátunkról „mesélne” valaki. Ez természetesen nem befolyásolja a könyv tényszerűségét.

Forrásai részben Plózer hátra maradt írásai, jegyzetei, fényképei, részben közeli barátaival, kutató- és munkatársaival (összesen 17 személlyel) folytatott beszélgetések voltak. A könyvet 287 fénykép, térkép- és dokumentummásolat színesíti. A végén megtalálható Plózer 20 nyomtatásban megjelent cikkének és 35 kéziratanak jegyzéke. A felhasznált irodalom 156 nyomtatott és 39 kéziratos tételt tartalmaz.

Az életrajz, az előzőekhez hasonló formátumban és arculattal, a szerző kiadásában, bár csekély példányszámban, de nyomtatásban is napvilágot látott. Fontosnak tartom, hogy barlangkutatóink könyvespolcán meglegyen a "Plózer István a bűvár-barlangkutató" című könyv, mert ezzel nem csak nagyszerű bűvár-elődünk emlékét tesszük maradandóvá, hanem a fiatalságot is lelkesítjük, további kutatásra sarkalljuk, látatva, hogy milyen nagyszerű elődeink voltak.

dr. Szunyogh Gábor

A kötet korlátozott példányszámban kapható még 4000 Ft-os áron. Érdeklődni Szabó Zoltánnál (szaboz_plozer@yahoo.com) címen vagy a 20/333-0137-es telefonszámon tudtok.

Titkárság

MÉDIAMEGJELENÉSEK

Online zajlott a Földtudományos forgatag

A 2021. évi Földtudományos forgatag online került megrendezésre. Társulatunkat a Verocs Szakosztály képviselte egy kerekasztal-beszélgetéssel. A felvétel az alábbi linken megtekinthető:

<https://www.youtube.com/watch?v=RmarymBOI8Y>

A rendezvény nyilvános programjait, az előadásokat, a kerekasztal beszélgetéseket, és rövidfilmeket, valamint a programokhoz kapcsolódó összegyűjtött filmeket a Magyarhoni Földtani Társulat youtube csatornáján közzétette:

<https://www.youtube.com/channel/UC-jAVbpR0VPuBlldDZb1MDw/live>

Titkárság

Csudák, élmény és terápia a föld gyomrában – Női barlangászok missziója

A Nők Lapja 2021/29. számában szuper kis riportot olvashattatok az MKBT Verocs szakosztály sérült-túrájáról, Pór Attila tollából. A Nők Lapja nagy hangsúlyt fektet a társadalmi felelősségvállalásra, sok ilyen témájú cikkük van, bízhatunk benne, hogy értő és érző olvasókra talál ennek a nemzetközi szinten is egyedülálló munkának a bemutatása.

A cikket [itt is el tudjátok olvasni](https://www.noklapja.hu/hetilap/2021/07/26/nok-lapja-riport-terapia-a-): <https://www.noklapja.hu/hetilap/2021/07/26/nok-lapja-riport-terapia-a->

barlangban/?fbclid=IwAR0AvlxoufvaAzke6fHRZDFseWFgOs0yrMF0dSM7ROhKNH8rJdAgu_syrfM

Köszönjük Köblös Gabinak, Keresztes Anikónak, Faragó Tamásnak és a többi közreműködőnek a szervezést, lebonyolítást, és az egész szakosztálynak a sok éve tartó önkéntes munkát, no meg a Társulatnak a szakosztály fenntartását.

Kosztra Barbara

Podcast a barlangokról a Barlangok és Karsztok Nemzetközi éve kapcsán

Az alábbi linken a szotkerek.hu barlangászattal foglalkozó, 2021.07.22-én felvett podcastját hallgathatjátok meg.

A műsor vendégei Dr Leél-Őssy Szabolcs, Hegedűs Gyula és Lieber Tamás voltak, beszélgetésük a teljes barlangászatot felölelő, szerteágazó, minden kapcsolatos témát érintő, lebilincselő műsor lett. Hallhatunk a karsztok szerepéről, Budapest és Magyarország barlangjairól, karszt hidrológiáról, a mélységi vizekről. De betekintést kapunk a barlangásszá válás mikéntjébe, éppúgy, mint a kutatás és a barlangi mentés témakörébe is.

Szóba kerül a barlangok végelmének fontossága, az oktatás is, de színes beszámolók is elhangzanak túrákról, expedíciókról.

Érdekes, informatív másfél óra.

<https://szotkerek.hu/20210722/ezek-az-alkalmak-lehetoseget-adnak-hogy-megismerd-a-masikat-a-barlangaszat-csodalatos-vilaga/>

Sári Attila

„A klausztrófia kizáró tényező”

Társulatunkat Szabó Csilla újságíró-szerkesztő kereste meg, azzal a céllal, hogy a barlangászatot a laikusok számára bemutató cikkével színesítse az általa szerkesztett magazinokat. A téma a Mediaworks Hungary Zrt. ingyenes és városi lapjai közül többre is bekerült: Kisalföld, Vidékjáró Magazin (Balaton Kelet), SopronPress, LajtaPress, Családi Lapozó (Érd-Dunaújváros), Veszprémi 7 nap.

<https://www.kisalfold.hu/kisalfold-press-hirek/a-klausztrofobia-kizaro-tenyezo-11439209/>

Titkárság

„A végpontcsokinak varázsereje van”

A Verocs Szakosztály önkénteseivel készített interjút Sziklainé Lengyel Zsófia. A beszélgetés az „Egy sima egy fordított” -Egyesület az Inklúzióért honlapján olvasható:

https://www.egysimaegyfordított.com/post/a-v%C3%A9gpontcsokinak-var%C3%A1zsereje-van?fbclid=IwAR0rOSShGiuE8jUJs_Tpazzc4k5qjBSduW568OhBjee2W70otSFBUql4YA

Titkárság

BESZÁMOLÓK

Beszámoló a Dr. Dénes György emléknapi (2.0) rendezvényről

Az Alsó-hegyi Barlangkutató-történelmi Társaság és Bódvaszilás Község Önkormányzata, valamint a Bódvaszilásért Baráti Kör második alkalommal rendezett Dr. Dénes György tiszteletére emléknapiakat, Bódvasziláson. A 3 napos rendezvény 2021. szeptember 10.-én a Szilasi (Baradla) galéria megnyitó ünnepségével kezdődött, majd másnap a Kós-Esterházy Kastélyparkban Polgármesteri köszöntővel, Emléktábla avatással és az éppen 10 éves

Barlangkutató-múzeum látogatásával folytattuk a programot. Az MKBT, a BAMESZ és a METEOR TTE. visszaemlékezéseit követően megkoszorúztuk a Barlangkutatók emlékkövét és megtekintettük (a Petőfi Sándor Művelődési Házban található) a Dr. Dénes György személyes tárgyait és könyveit tartalmazó Emlékszobát, mely egyben a Szilasi (Baradla) galéria képeinek egyharmadát is tartalmazó, tágas emeleti galériában talált új otthonra.

A közös ebéd elfogyasztása után az 58 regisztrált résztvevő a színházteremben gyűlt össze, ahol este 9 óráig hallgatták töretlen létszámmal az alábbi tartalmú, színvonalas előadásokat:

Gruber Péter - Gaál Lajos: Geofizikai és víznyomjelzéses vizsgálatok a Gömör-Tornai-karszt területén

Berczik Pál: Az Esztramos barlangjainak újabb kori kutatás-története

Lenkei Péter: Magyar barlangkutatók legújabb sikerei Montenegróban

Dr. Komlósy Attila: Kihűlés és kiszáradás veszélye a barlangokban

Stieber József: A barlangi szén-dioxid túrázó és kutató barlangászokra kifejtett élettani hatása

Tihanyi Péter: Utánpótlás-nevelés a barlangászok körében

Benedek László: Barangolás a Felvidék egy rejtett kincsében, a Dr. Dénes György tanósvényen

Dr. Lénárt László: 29 év, 108 mérőhely, 20 millió adat =Bükki Karsztvízszint Észlelő Rendszer (BKÉR) - de mindez mire is jó?

Lengyel János: A 45 éves Mitosy Barlangkutató Egyesület feltáró kutatásai a Bükkkben

Regős József: Dr. Dénes György és a régészet

Boldogh Sándor: A barlangi denevérek kutatásának hazai trendjei

Kinyik Ferdinánd: Barlangkutató a Felvidéken

Dr. Végh Zsolt: A Musztáng- és a Róka-barlangrendszer kutatása

Dr. Frojimovics Gábor: A Pócsakői víznyelő-barlang kutatásának hajnala, avagy meddig jutottunk 60 évvel ezelőtt

Vasárnap délelőtt 10 fő látogatott el az Esztramosra, ahol a Földvári- és a Rákóczy-barlangok ásványvilágában, valamint az elhagyott kőbánya rejtett kincseiben gyönyörködhattünk.

Stieber József szervező

Túratársak találkozója

Már két év telt el azóta, hogy a Társulat utolsó szakmai tanulmányúttjára 2019. június 22-én elindultunk. Hiába terveztük többször is a Fertő tó környékére a hazai tanulmányutat, a vírus megakadályozta a lebonyolítást. Ugyancsak a vírusnak esett áldozatul a 2020 nyarára tervezett nagy Horvátország–Bosznia-Hercegovina-Montenegró körút is, melyre ismét rekordszámú, 36 fő jelentkező lett volna.

Nem csoda, hogy 2021-ben egyre nagyobb lett az igény legalább egy baráti összejövetelre, amit 2021. július 3-án a Szemlő-hegyi-barlang fölötti parkban nyélbe is ütöttünk. 22 túratársunk jött el a találkozóra, melyet az időjárás is kegyeibe fogadott, mert azon a hétfévégén éppen nem volt kánikula. További 9 fő örömmel üdvözölte a kezdeményezést, de más programja lévén személyesen nem tudott megjelenni.

A jó hangulathoz hozzátartott a rögtönzött büfé is, így végül délelőtt 11-től 2–3 órán át kitarott a társaság. Szóba került egy rövidített horvátországi kirándulás megrendezése augusztus végén, de a várható újbóli korlátozások miatt erre reális esélyt egyelőre nem látunk.

Fotó: Dr. Kozák Inez

Fleck Nóra

Tanulmányút a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban

Még 2018-ban határoztuk el, hogy következő évben a Fertő-tó magyar és osztrák oldalára látogatunk. 2019 őszén nem volt elég jelentkező, utána pedig a járvány szőlt közbe kétszer, mire végül 2021. október 2-5. között, negyedik nekifutásra 20 fővel sikerült lebonyolítani a tanulmányutat. Főhadiszállásunk ezúttal a Fertő-Hanság Nemzeti Park által üzemeltetett Csapody István Természetiskola és Ifjúsági Szállás volt. Az időjárás is kegyes volt hozzánk, mind a négy napon verőfényes, kellemes őszi időben volt részünk.

Az odautazás napján két programot sikerült lebonyolítanunk. Elsőként Öntésmajorban A Hanság Élővilága című kiállítást néztük meg. Itt megismerkedhettünk a táj geológiájával, talajtanával, a vízrendezések hatásával, a hansági emberek által űzött mesterségekkel, valamint a terület állat- és növényvilágával. Igazi különlegesség volt a Hanság éjszaka aktív állatainak bemutatóterme, állathangokkal kiegészítve.

Innen Sarródra mentünk, ahol megkaptuk szállásunk kulcsait, majd következő állomásunk Lászlómajor volt. Itt az Esterházyak egykori gazdasági központjában a hagyományos gazdálkodási formákkal, valamint képi és tárgyi emlékekkel találkozhattunk, és láthattuk a régi magyar háziállatfajtákat is a szabadtéri karámokban. A nemzeti park boltjának forgalmát is sikerült fellendíteni. Különösen nagy igény mutatkozott a szürkemarhából készült termékek iránt.

A szállásunk felé vezető úton a Hanság főcsatormánál megálltunk, hogy kisebb sétával esetleg elérjünk egy madármegfigyelő tornyot, ahonnan láthatunk valamit. Itt találkoztunk Kugler Péter természetvédelmi őrrrel, aki remek hidrológiai előadást rögtönzött nekünk. Október elején még nincs jelentős madárvonulás, így a kilátóból csak kisebb madárcsapatot figyelhettünk meg. A szárazság jelei azonban jól látszóttak, alig akadtak kisebb vízfelületek. Innen már egyenesen szállásunkra mentünk, ahol miután kényelmesen berendeztünk, megettük az általam még otthon elkészített pörköltöt, amihez csak a galuskát kellett kifőzni, így az éhes társaság hamar vacsorához jutott.

Második napunkon nem siettünk, hiszen a múzeumvasút, amivel Nagycenkre utaztunk, csak 10 órakor indult Fertőbozról. Ezzel kb. 25 perc alatt meg is érkeztünk a végállomásra, ahol először a Mozdonyskanzent néztük végig. A bemutatóhelyen sok különlegességet gyűjtöttek össze, volt itt gőzmozdony, személy-, teher- és rönkszállító kocsia a kisvasutak múltjából. Egyik-másikba szívesen fel is szálltunk volna, de sajnos csak kívülről lehetett megnézni őket. Ezután szabad program következett, melynek keretében legtöbben felkeresték a Széchenyi Mauzóleumot, valamint a történelmi hársfasort. Sajnos a Széchenyi kastély felújítás miatt zárva volt.

Vissza a 13,45-ös járatral mentünk. Kedvünkért a vonat megállt az egykori fűtőháznál is, majd az itt kapott tájékoztatás után beszálltunk az állomáson hagyott buszunkba, és először Fertőboz legjelentősebb műemlékét, a Gloriette kilátót kerestük fel. Kisebb vargabetűvel, a szőlőhegyen keresztül értük el az épületet, mely nem nevezhető igazi kilátónak, mert nem lehet felmenni a tetejére. Az előtte lévő térségről néztük a tájat, ahonnan szép időben állítólag Pozsonyig is el lehet látni. Mindenesetre a dévényi vár sziluettjét sikerült felismerni.

Hazafelé vezető utunkon először a hidegségi Papkertben álltunk meg. A településen átvezető Mária zárandokút is érinti az itt található Mária-barlangot. A kert igazi édenkert, ahol test és lélek is feltöltődhet. A domboldalban található botanikus kert különlegessége az itt fakadó 21 forrás, melyek vize táplálja azokat a tavacskákat, melyekben a Fertő-táj kételtűi tudnak szaporodni, és gazdag a madárvilág is. Sétánk alatt semmilyen élőlényrel nem találkoztunk, viszont hatalmas mennyiségű gyűrűs tuskógombát találtunk. Kár, hogy estére is megvoltak már a hozzávalók a vacsorához.

Aznapra még a Nádak útja tanösvény szerepelt a programban, Hegykőn. Sajnos ezt nem sikerült megtalálni, így megelégedtünk a Vasfüggöny Emlékhellyel. Ez az egykori határzár három korszakát egy 40 m hosszú szakaszon mutatja be tájékoztató táblák segítségével.

Mielőtt hazaértünk volna, villámlátogatást tettünk a nemzeti park sarródi fogadóépületénél, a Kócsagvárnál. A különleges formájú épület a nevét a természetvédelem és egyben a nemzeti park címerállatáról, a nagy kócsagról kapta.

Látnivalókban gazdag napunk végén megfőztük a már kihagyhatatlan milánói makarónit, melyhez pilótánk, Kónya Gyuri szolgáltatta a most is kiváló tardonai vörösborát.

Harmadik napunkon végre sor került a terület barlangjainak megismerésére is. Ehhez az utazás előtt beszereztük a nemzeti parktól a szükséges engedélyt, valamint megkértük Udvardy Ferenc barlangtani felügyelőt, hogy ne csak a Zsivány-

barlanghoz jöjjön velünk, hanem kísérjen el bennünket a másik három objektumhoz is. Ő készségesen vállalta a kalauzolás, így reggel negyed kilenckor beszéltük meg a találkozót Fertőrákos határában.

Zsivány-barlang

A barlanggal kapcsolatban megoszlanak a vélemények, egyesek természetes, mások bányászati tevékenységgel magyarázzák kialakulását. A monda szerint Oroszlán Palinak, a híres betyárnak is búvóhelyül szolgált, innen ered neve. A barlangot két csoportban jártuk be, majd visszasétáltunk a parkolóban hagyott járműveinkhez.

Innen az ún. Dudlesz-erdőhöz tartottunk. Ez már nagyon közel van a határhoz, így Udvardy Ferenc bejelentette látogatásunkat a rendőrségnek is, nehogy kellemetlenség érjen bennünket. Az Ottó- és Ferenc-barlanghoz kísérőink csoportunk nehezebben mozgó tagjait is felszállították terepjáróval. Így mindenkinek sikerült bejárni a homokkőben keletkezett, a helyi adottságokhoz képest látványos bejáráttal és járattal rendelkező barlangokat. Külön érdekesség volt a homokkő-falakon kirajzolódott, a Pannon-tenger évmillió múltját jelző különleges mintázat.

Fehér-barlang

Első állomásunk a már említett Zsivány-barlang volt, mely 110 m-es hosszával a Soproni-hegység leghosszabb barlangja. A barlang bejáratánál, melynek lezárását tavaly a Bakonyi Barlangkutató Szövetség tagjai végezték el, nagy meglepődésünkre megjelent Kugler Péter is, akivel a főcsatornánál találkoztunk, így két kísérőnk is lett.

Utolsó igazi barlangos programunk a Szárhalmi-erdő déli részén nyíló Szárhalmi-kőfejtőben található Fehér-barlang volt. A kőfejtő oldalában néhány kisebb üreg is nyílt, de az igazi látványosság a kataszterben Pihenő-keresztű 1. sz. barlang nevet viselő objektum volt. Ez a barlang is nagy valószínűséggel részben mesterséges, hiszen itt bányászták a mészkövet az égetett mész készítéséhez.

A barlanglátogatást követően elbúcsúztunk kísérőinktől, és a Fertőrákosi kőfejtőt kerestük fel. Itt mindenki kedvére időzhetett egyrészt a föld alatt berendezett kiállításon, másrészt a kőfejtő peremén haladó Sziklai Benge Tanösvényen, ahonnan remek kilátás nyílt mind a monumentális a kőfejtőre, mind a Fertő-tó távoli víztükrére. Míg készült a kolbászos lebbencsleves, lehetőségünk adódott, hogy a szállásunkon berendezett kiállítást is megtekintsük.

Hazautazásunk napjára hagytuk a fertői Eszterházy kastély megtekintését, ami nagy hibának bizonyult. Ugyanis egy rendezvény miatt csak részleges látogatásra volt lehetőség.

Utolsó programunkhoz még át kellett kelniünk a határon Révkomáromba, itt nyílt meg ugyanis Benedek László rimaszombati barlangkutató barátunk „Fénnyel írva” című kiállítása, melyre még Bódvaszilason hívta fel a figyelmünket. Szerencsére a határátlépés oda-vissza zökkenőmentesen zajlott, nyomát sem láttuk hivatalos személynek. A kiállítás után még egy rövid városnézésre is lehetőség nyílt, melynek keretében felkerestük többek között az Európa udvart, melynek épületei Európa egyes vidékeinek építészeti jellegzetességeit mutatják be.

Bízunk benne, hogy jövőre is gyarapítani tudjuk az MKBT szakmai tanulmányútjainak számát.

Fleck Nóra

Reméljük, a jövő évben a járvány végre elcsendesedik, és újra lehetőségünk lesz a már régóta tervezett szakmai tanulmányutak lebonyolítására!

Beszámoló a Társulat Kis-fennsíkron tartott nyílt, ismeretterjesztő túrájáról

Társulatunk a Magyar Természetjáró Szövetség pályázatának keretein belül az érdeklődő laikusok számára tanulmányi kirándulást szervezett a Bükk-hegységbe. Az augusztus 25-i túrát Dr. Leél-Őssy Szabolcs egyetemi docens, a földtudomány kandidátusa, és Regős József régész vezette, és 15 ember vett rajta részt. Az

alábbiakban Leél-Őssy Szabolcs beszámolóját olvashatjátok.

A Garadna-völgyi kisvasút lillafüredi megállójában történt gyülekezés után először az Anna-barlanghoz, ill. a Lillafüredi-vízeséshez mentünk, meghallgatva a vízesés, az édesvízi mészkő és a barlang keletkezésének, feltárásának történetét, majd a Szeleta-barlanghoz mentünk.

Regős József előadása a Lillafüredi-vízesés előtt

A kilátónál meghallgattuk Regős József előadását az ősember bükki jelenlétéről, majd megnéztük a barlangot, az ásatás helyszínét

Innen a Szelete-zsomboly bejáratánál és a Büdöspest-barlang mellett elhaladva a Kecse-lyukhoz mentünk, ahol 1906-ban a Kadić Ottokár által vezetett bükki ásatások megkezdődtek. A forrásbarlangba addig menünk be saját világító eszközökkel, amíg a 400m hosszú járat méretei ezt lehetővé tették. Számos denevérrel is találkoztunk itt.

A résztvevők egy csoportja a Szeleta-barlangban

Innen végig mentünk a Forrás-völgyön, útközben megnézve a pataokban a recens édesvízi mészkő kiválásokat. Magyarázat hangzott el erről a kőzettípusról. A fantasztikus, több százéves bükkfa törzsek mellett elhaladva megismerkedtünk a különböző dolina típusokkal, és hazánk legszebb kollapsz dolinájába, az Udvarkő mélyére mentünk le. Innen toronyiránt haladva a hegyoldalban a felszíni karros oldási formákkal (gyökérrak, rácskarr, rillen) ismerkedtünk, majd külön engedélyünk birtokában bejártuk az Udvarkő 1. sz., lezárt barlangot, szintén saját világító eszközeinkkel. Megcsodáltuk a cseppköveket, megnéztük az ásatási helyszíneket, a csontmaradványokat.

Ezután még megtekintettük a Csóka-kői-víznyelő bejáratát, majd a Garadna-völgyben, a Pisztrángos-tavaknál ért véget a túra.

Csodálatosan szép időben, ideális körülmények között zajlott le a sikeres ismeretterjesztő kirándulás.

Irány a Kecse-lyuk!

Fotók és szöveg: Dr. Leél-Őssy Szabolcs

BARLANGKUTATÁS

Beszámoló a XXII. BABESZ Nyári Barlangkutató Táboráról a Keszthelyi-hegységben, Rezi külterületében

A BABESZ (Bakonyi Barlangkutató Egyesületek Szövetsége) szervezésében, valamint a csesztomaji Labirint Barlangkutató Csoport részvételével zajlott 2021. július 2 – 11- ig a Keszthelytől 8 km – re fekvő festői szépségű Reziben a XXII. BABESZ Nyári Barlangkutató Tábor. A kiváló szervezésnek és a barlangokban végzett példaértékűen hatékony feltáró munkáknak köszönhetően új barlangszakaszok, valamint a már ismert barlangokban további bontások eredményei születtek meg, erősítve a környékre jellemző hévizes eredetet és a térségben zajlott tevékenységét és tudományos jelentőségét.

A feltáró kutatások párhuzamosan három helyszínen történtek: Rezi1 (R1) – barlang, Húsvéti ülőfás – barlang és Vár – barlang, valamint a környék barlangindikációinak vizsgálata további lehetséges feltáró kutatás céljából.

A Rezi vár alatt a hegy K – i oldalában nyílik a Vár – barlang. A barlangba egy forrásszáj jellegzetességeit magán viselő bejárat vezet. A barlang fogadó terme több irányba ágazik el, hévizes eredetre utaló gömbfülkékkel. A bontás előtt a belső zóna bejárása hason kúszva történhetett, melyek szelvénymérete a most végzett talpszintüllyesztés után tágasabbá vált. A 2004- ben a Labirint Barlangkutató Csoport által feltérképezett barlang feltételezett járat-összeköttetései a bontásoknak köszönhetően most átjárhatóvá váltak.

Húsvéti ülőfás-barlang

A barlang jelenlegi állapotában élményszerű bemutatót nyújt ismeretanyaguk, tapasztalati élményeik gyarapítása céljából a környéken túrázó felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt, ennek fontossága a környék látnivalóinak (pl. Rezi vár, nyári gyermektáborok stb.) éves szinten nagy létszámú látogatottságában nyilvánul meg.

Rezi 1 (R1) – barlang

A Keszthelyi – hegységben a Püpos – hegy ÉNy- i oldalában fekvő Ilona árok K- i sziklaletörésénél nyílik a Húsvéti ülőfás – barlang, mely nevét a bejárat mellett található fa formájáról kapta: törzse mintegy padként nyújtózkodik el a sziklafal előtt. Feltáró kutatását 2004- ben kezdtük meg, akkor 18 m mélységbe sikerült lejutnunk. A mostani nyári tábori feltárások során a folyamatos kitöltés felszínre juttatásával és járatszelvény szükséges szélesítésével tovább mélyült a barlang.

A Rezi 1 (R1) – barlang kezdeti feltárása 1993 – ra vezethető vissza. A Rezi várhoz vezető út mellett hegy lábánál nyíló barlang az akkori Labirint Barlangkutató Csoport által végzett bontásai során több méternyi új szakaszt tárt fel. E nyári kutatótábor alkalmával megtörtént a barlang korábban ismert szakaszának kitakarítása, valamint az új szakaszokba jutással a barlang mindenképpen a jövőben való kutatásra érdemes. A barlang szintén a hévizes tevékenység nyomait viseli képződményeinek megnyilvánulásában. Mélysége és a barlang belső szakaszának megközelíthetősége miatt szükségessé vált a barlang lezárása, ennek ideiglenes megoldása már a kutatótábor idején megvalósult.

Köszönet minden önkéntesnek, akik részt vettek a közösség összetartó erejében!

*Összeállította: Labirint Karszt- és Barlangkutató Természetes Személyek
Közössége, Takács – Szencz Livia barlangkutató, Bézsényi Zsolt kutatásvezető,
Takács Ferdinánd csoportvezető*

Fotók: Bézsényi Zsolt

NEKROLÓG

Kiss Pál **(1956-2021)**

Kiss Pál 1956-ban született Budapesten. Középiskoláit a Landler Jenő Számítástechnikai- és Gépészeti szakközépiskolában végezte.

1971-ben került a Ganz Mávag barlangkutató csoportjához. Itt hamar beilleszkedett, és rendszeresen részt vett a csoport munkájában. Részt vett a túrákon, a nyári táborok munkájában. Jellemző, hogy rövid úton beceneveket kapott: kezdetben volt a Pál, de rövidesen Palityi, Palya, Palika. Ez is azt mutatja, hogy beilleszkedett és megszerették.

Akkoriban a Lator forrásbarlangját ásták. Innen menniük kellett, mert a forrást foglalták.

Következő lépés Esztramos volt, ott részt vett a bűvárok felszerelésének a barlangba hordásában. Addig, amíg lehetett, három táborban vett részt. Utána, sajnos a bánya nem engedte be a barlangászokat.

A Ferenc-hegyi barlangban hétvégeként folytak feltáró kutatások. Ezek mindegyikén lelkesen vett részt, annyira, hogy a mai napig emlékezett az ott hagyott felszerelésre.

Ekkor kezdték újra a Déli-Bükkben található Békás-víznyelő feltárását. 74-ben szegényes körülmények között, barlangban lakva, folytatták az elődeink által megkezdett kutatásokat. A későbbiekben kialakult pénzügyi helyzet lehetővé tette gépek beszerzését, a körülmények javítását.

Az OSC-n belül, a csoportban kitört nézeteltérések miatt a fiatalokat behívták katonának. Palika majdnem egyedül maradt, de kevés társával igyekezett a csoportéletet fenntartani.

Amikor megindult a „géemkázás” Pál belépett a Pamak pjt-be. Itt vezetői tevékenységet folytatott.

1996-ban egy helyi kutatók találkozóján felmerült az egyesületi élet újraindítása. Pál azonnal csatlakozott a kezdeményezéshez. A 2000 januárjában megalakult Szilvássy Andor Barlangkutató Egyesületben Pál a kezdetektől látta el a pénzügyi vezetői tisztséget. Alaposan kivette a részét az egyesület munkájából. Részt vett minden táboron, minden hétvégi akción. Szervezte a nyári táborokat, intézte a beszerzéseket, karbantartotta a bérelt területet, amolyan jó gazda módján. A táborokban a kutatómunkán túl ellátta az ételmezési teendőket, előkészítette a reggeliket, csomagolt ebédet, főzött vacsorát.

Hosszú évek óta dolgozott eleinte gondnokhelyettesként, később gondnokként abban a társasházban, ahol lakott. Itt lehetőséget biztosított az egyesületi felszerelés tárolására.

Fájó szívvel búcsúzik tőled minden barlangásztársad és barátod.

A fogadott unokád is búcsúzik, akit a fájós derekaddal lovagoltattál, megtanítottad kártyázni, és még sok egyébre, a tisztességre, mások megbecsülésére. Répáshuta lakói is búcsúznak, hiszen tiszteletbeli lakó voltál, nagyon sok kapcsolatot építettél. A falunak is hiányozni fog a hátizsákos látványod. Negyvenegynéhány év nem múlik el nyomtalanul.

Köszönjük Palityi a munkádat, köszönjük az önként vállalt feladatok ellátását. Köszönjük, hogy saját pénzedet áldoztad több esetben, hogy az egyesület életben maradjon.

Nagyon sajnáljuk, hogy nem vagy velünk többé.

Nyugodj békében a szeretett faludban és szeretett völgyedben!

Hopoczky László (Rozmár)

Kiss Sándor Ferenc, alias Manó (1962 – 2021)

A nyolcvanas évek legelején kezdte el barlangkutató, túrázó tevékenységét az Újpalota Sportegyesületben. A magyarországi karszterületek közül az Alsó-hegyet szerette meg leginkább.

Az évtized második felében volt szerencsém együttműködni vele, eljött a Kaukázusba is. 1992 folyamán, ötfős túracsapatban túrázott a franciaországi Berger-zsomboly legmélyére.

Tagja volt az MKBT-nek, 1992 és 2000 között pedig a Magyar Barlangi Mentőszolgálatnak is. 1996.03.21-én életmentő emlékérmét kapott a miniszterelnöktől, hősieles magatartásáért.

Évek óta küzdött egy súlyos betegséggel, amely végül legyűrte őt, idén tavasszal. Az Új Köztemetőben vettünk tőle végső búcsút.

Csepreghy Ferenc

Balás László Mihály (Balage) **(-2021)**

Álljanak itt Lénárt László búcsúszavai:

Kedves Balage!

Halotti értesítődön a Sebike által, az 1973. augusztus 13-i létrástetői barlangász dalfesztivál győztes dala, a magyar barlangkutatók himnuszává vált „Csend világa” első két versszakát és a refrént olvashatjuk. Én mégis a 3. versszakát emlegetném fel kapcsolatunk mottójaként:

Foltos ruhájú víg legény
Próbaújtán nem kíséri gond
Hegykirálynő csoda-birodalmát
Két kezével túrja a bolond.

Igen, mi két kezünkkel túrtuk, faragtuk a Hegykirálynő csoda- birodalmát, hogy új barlangot, új barlangrészt találjunk. Nem azért, mert feltétlenül új barlangra lett volna szüksége a világnak, hanem azért, hogy azt az új barlangot mi tárjuk fel, hogy azt az új világrészt, azt a csoda-birodalmat mi láthassuk meg először!

Nem voltak világraszóló sikereink, de a feltárásainkhoz vezető út, a barlangászok társasága, az ott szerzett élmények örökre meghatározták életünk egy szakaszát, vagy életünk egy bizonyos szegletét.

Te 3 évvel idősebb „létrási barlangász” vagy, mint én. Egy 1967-es létrási barlangász csoportkép szélén lazán heverészik egy vékony legényke, Te. (Ha jól gondolom, 15-16 éves lehettél és hatott rád Hevesi tanár úr a gimnáziumodban.)

Mindketten a Nehézipari Műszaki Egyetemre (az NME-re) jártunk, ugyanarra a szakra. Én egy évvel előbb kezdtem, mint Te. Én geológus mérnök lettem, Te geofizikus mérnök. Mindketten a föld rejtelseinek kutatására készültünk, s életünket végig nézve jelenthetjük, hogy tanult, szeretett szakmánkat sosem hagytuk el.

Barlangkutatásunkat érdekes kettősség jellemezte. Te voltál a fiatal, ámde tapasztalt barlangkutató, én az idősebb, az alföldi kezdő. De kutatásainkat, barlangi túráinkat együtt végeztük. Te hamarabb lettél vezető – teljes joggal – az egyik egyetemi barlangkutató csoportban, a TDK Karszthidrogeológiai

Szakcsoportban, annak 1972-74 között diákvezetőként. Nébli Vendel tanár úr – a tanárvezető – a diákvezetőn keresztül katonás fegyelemmel irányította a barlangkutató tevékenységünket! (Ezt most igen nagy tisztelettel mondom, hiszen ő tőlem néhány méterre nyugszik a mellettünk lévő urnás temetőben.) De mindketten „létrási barlangászok” (NME-s

Marcel Loubens-esek) is voltunk, így sokszor nem is igen tudtuk szétválasztani, hogy éppen melyik csoportban végeztük az adott munkát, vagy a barlangok nyújtotta élvezkedés lehetőségét. De a táborútek, az esti danászások, a nagy barlangász csapat Létráson volt, így mi igazándiból „létrásiak” voltunk!

Kettőnk kapcsolatában a barlangkutatás volt a kapocs, de azért a tanult szakmánknak megfelelően közös szakmai, ásvány és kőzetgyűjtő tanulmányutakat is szerveztünk, pl. a zempléni Aranyos-völgybe, ahol nővéred, Ani is részt vett. Emellett többször tervezgettünk, szervezkedtünk a Balás-familia Marx tér mögötti, Gépész utcai otthonában barlangos és egyéb ügyekben.

Barlangos tevékenységünk során bontottunk, bejáró túrákat tettünk, barlangot mértünk, ill. szakmánk szerinti kutatásokat végeztünk, azokból szakmai anyagokat készítettünk, de leginkább élveztük a barlangok csodálatos világát a jó társaságban. Néhány helyszín ugyan élesen megmaradt az emlékezetemben, de a hozzá tartozó pontos dátumokat már csak az egykori dokumentumokból tudom előhalászni – ha éppen azt leírta valamelyikünk....

A Szent-István-barlang Tordai-ágában és a Pokolban az 1970-es évek elején bontottunk, nem sok sikerrel. 1971-ben bontottunk az István-zsomboly (ma Király Lajos-zsomboly) Vietnami-szifonjában, felújítottuk az István-lápai-barlang bejárati ácsolatát, saját készítésű drótkötél-hágcsókat építettünk be, telefonvonalat húztunk le, térképeztük és fotóztuk. A nyári táborban megkezdtük az Egyetem-töbri-barlang bontását, a Bükk akkor legszebben kiácsolt aknáját létrehozva. A létrási Vizes-

barlangban bejutottunk a nem túl jelentős, de geológiailag igen érdekes Papp Ferenc ágba.

1972-ben szívós és kitartó bontási munkával feltártuk a Soltész-aknát (Szinva-parti-barlangot), de az igazi célt nem értük el, a Soltészkeri-barlang végpontjára innen nem sikerült rályukasztanunk. (A 2006-os karsztárvízkor viszont az akna biztonsági szelepként működött, a víz megkímélte az országot a Szent István-barlang előtt!) A bontásunknak voltak érdekes és izgalmas percei is. Csak a hatalmas szerencsén múlt, hogy a lillafüredi katonai objektumok között a földbe süllyesztett telefonkábeleket az illegális robbantásos kőzetlazításunk csak feltárta, de el nem szakította. Abban az időben a Varsói Szerződés katonai objektumait nem volt célszerű még véletlenül sem piszkálni....

1972 júliusában egy öt fős csapatként (Balás László, Bodri Gyula, Emánuel T. György, Lénárt László, Pápa Antal) 5 napot töltöttünk a Szepesi-barlangban, bejárva annak sok-sok gyönyörű részét. Viszont már augusztus elején a Kisfennsíkon 8 fős mini-tábort tartottunk a vezetéssel, ahol feltártuk az Ypölkaql (Sólyom-kúti 2. sz.) barlangot. (A név úgy jött össze, hogy mindenki mondott egy betűt...)

1973-ban egy kaukázusi egyetemi tanulmányúton a jelen lévő barlangászoknak (Balás, Bodri, Lénárt, Nagyistók, Pápa, Ujszászi) kedvezve lehetőségünk nyílt a Grúz hadiút egyik mellékvölgyében egy barlang egy részének megtekintésére. Mivel nem volt megfelelő szerelésünk, a túra után volt némi hiányérzetünk....

1975-ben két sikeres bükki barlangi mentésünk is volt, ahol Veled és nővéreddel, Anival együtt vettünk részt. 1977 után viszont a létrási találkozók, rendezvényeken, barlangi túrákon a Balás-testvérpárból csak Te lehettél jelen fizikai valódban...

Kedves Balage!

Engedd meg, hogy itt a Csend világa egyik sorával búcsúzzak, miszerint „itt a mélyben sötétek a falak s csak a karbidlámpa ég”. Az örök karbidlámpa fénye világítson további utadon!

Miskolc, 2021.07.21.

Lénárt László

Palatinusz József (Pala) **(-2021)**

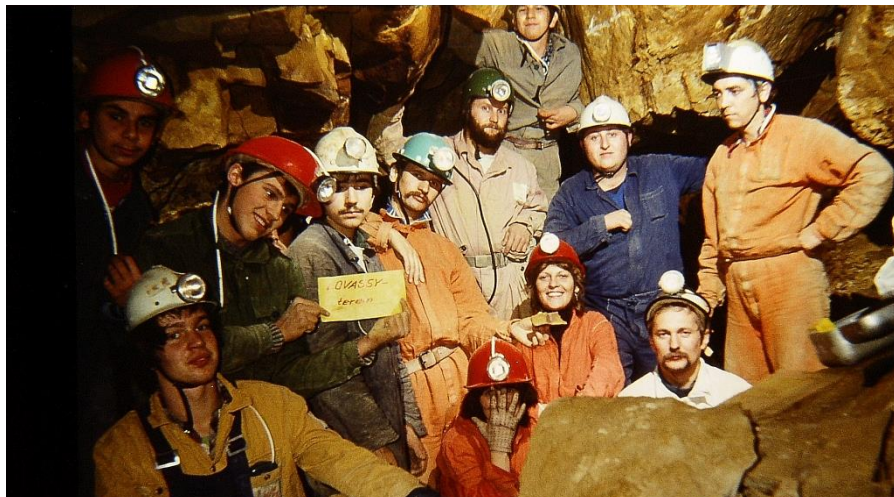
A magyar barlangkutatás megint egy nagy egyéniséget adott át szeptember 16-án az égieknek. A csendes, szerény megjelenés egy kreatív, ötletgazdag alkotót takart. A barlangkutató társadalom a barlangi fotózás, ezen belül a sztereo fotózás nagy szakértőjét veszítette el. Kevesen tudják, hogy az úttörő lépéseket, már a hatvanas években megtette és a tudását, technikai megoldásait folyamatosan fejlesztette. Az 1989-es kongresszusunk idején - a még akkor is különlegességnek számító - vetíthető sztereo rendszerrel akart bemutatkozni. Bár ez akkor nem sikerült, de jó néhány évvel később azért megvalósult ez az álma. Aki látta már ezeket a térhatású képeket, az tudja igazán értékelni, hogy mi volt az értelme ennek a több évtizedes kitartó munkának.

Nekem személyesen is sok kötődésem volt hozzá: 1964-től tőle tanulhattam meg a barlangjárás alapvető fortélyait, elsősorban a Solymári-Ördöglyukban, majd a Szemlőiben, a Ferencken és az akkor még jól járható Róka-hegyi-barlangban, de együtt gyakoroltuk a kötelezést a Szabó Ilonka-utcai házuk tűzfalán. Tőle tanulhattam meg a barlangi fotózás technikáját is, és már ekkoriban kezdett a sztereóval is foglalkozni. Egy kisfilmes Sztereo Mikroma volt az első eszköz, amihez a tökéletes kidolgozás érdekében egy komplett „fürdőszoba-labort” alakított ki. Az ezekkel készült képek is őrzik az emlékét, már csak azért is, mert 1970-ben a nászutunkat is ezzel fényképeztük végig az Ő iránymutatása alapján.

Amikor a metrónál dolgozott, megszervezte az ottani dolgozókból a barlangjáró csapatot, akikkel több emlékezetes túrán vettem részt. Talán az egyik legjelentősebb, egy kéthetes szlovéniai expedíció volt, helyi barlangászokkal közösen, a Bohinj környéki karszterületeken, mely során a Brezno Pri Gamzиков Glavicibe is beereszkedtünk.

Az elmúlt években fizikailag távol kerültünk egymástól, de lélekben eddig is és ezután is összeköt bennünket az a sok tudás, a sok kaland és élmény, ami kitörülhetetlenül velünk él tovább. Ezt igyekszünk mi is továbbadni és ezzel életben tartani az emlékét, mert az ember addig él, amíg van, aki gondoljon rá és amíg az eredményei is jelen vannak a barlangkutató társadalomban.

Ahogy öregszem én is, és hagynak itt a Palához hasonló barátok, csak abban bízom, hogy jó helyük van a túlvilági barlangok között is és bízom benne, hogy ha eljön az idő együtt folytathatjuk ott fenn, amit itt lenn abbahagytunk.

Nyugodj békében, szeretettel gondolunk rád!

2021.október 15.

Regős József

Benedek László

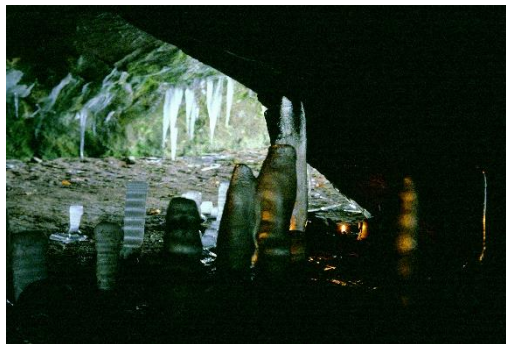
(1952-2021)

Fotóművész, barlangkutató, a Magyar Kultúra Lovagja

Benedek László - fotóművész, barlangkutató, a Gömri Fotóklub alapító tagja, vezetője, mozaikteremtője, 1952-ben született Rimaszombatban (Szlovákia) és élete nagyobb részét Balogtamásiban élte le. Alig akad magyar iskola a Felvidéken, ahol ne adott volna elő a felvidéki természetről, természetvédelemről, barlangkutatókról, a felvidéki városokról, kulturális értékekről, a fotózásról vagy a fotótörténetről. Vetítéssel egybekötött előadásait történelmi, irodalmi, régészeti hivatkozásokkal egybekötve kell elképzelni, ahol egy-egy anekdota is elhangzott a tudományos adatok tolmácsolása mellett.

Egyik alapító tagja A kultúráért Gömörben és Gömörön Túl Polgári Társulásnak. A sok évtizedes természetfotózás első nemzetközi sikere a spanyolországi Burgoszbán kezdődik, ahol a Nemzetközi Barlangkutató Fotóversenyen I.díjat nyert 1986-ban.

Benedek László kétszer nyerte meg az UIS Világtalálkozó alkalmával meghirdetett Fotóversenyt: először Barcelonában, másodszor Budapesten (ahol egyben a harmadik díj tulajdonosa is ő lett), ezért 8 éven keresztül őt tartották a Világ legjobb barlangos- és természetfotósának. Több évtizedes barátság kötötte össze Dr.Dénes Györggyel, az egyik utolsó magyar polihisztorral, akit

második édesapjaként tisztelt. 2019. január 19.-én, Budapesten, a Magyar Kultúra napján avatták a Magyar Kultúra Lovagjává.

2021. szeptember 11.-én kiváló filmvetítéssel egybekötött előadását halhattuk Bódvaszilason, melyet pár hét múlva egy baráti meghívás követett otthonába, ahol tele volt tervekkel, ötletekkel... Egy hónappal később, műtermében, álmában érte a halál. A barlangkutatók részéről Gaál Lajos, Kinyik Ferdinánd és Stieber József kísérte el utolsó útján, melyre 2021. 12. 09.-én, Rimaszombaton került sor.

Stieber József

Újabb kiegészítés Pelikán Pál nekrológiájához

Pelikán Paja (maradandó) "emlékműve" a Mátyás-hegyi-barlangban a Patakmeder eocén részének alsó szakaszán levő "Sírgödör" is. Az itt levő kitöltés rétegsorának vizsgálata céljából ásták az 1960-as évek végén (?). Azóta már jelentősen betöltődött -- miként idő múltával a kopjafák is elkorhadnak.

Kraus Sándor

Dr Kelen Gábor (1938 Budapest - 2021 Eger)

Kelen doktor orvosi pályafutása nehezen kezdődött. Édesapja szakmáját követve, aki ingkészítő iparosként dolgozott, a Ruha Ipari Technikumot végezte el. A budapesti Orvostudományi Egyetemre kiváló felvételi pontszámai ellenére csak ötödjére vették fel, mivel nem volt káder háttére. Az egyetemi felvétele várákozva a Lemezárugyárban dolgozott szerszámkészítőként, ahol a sport kávéfőző dobozát az ő ötlete alapján készítették el.

Doktori pályafutását általános gyerekorvosként kezdte, majd 1970-ben Miskolcra költözött, ahol a megyei tüdőgyógyászatban dolgozott. A hetvenes évektől nyaranta több héten át Jósvafőn a Béke-barlangban működő szanatórium orvosa volt.

1995-től 25 éven át volt a Füzesabonyi Tudógondozó vezetője. Ettől az időtől minden ősszel elzarándokolt autóval Skandináviába sátrazni, túrázni, a természet szépségét élvezni.

Fiatal korától vonzódott a természethez. Túrázott a Tátrában és többször Svédországban is. Szabadidejét mindig a Bükk, a Zemplén és a Gömör-Torna Karsztvidék hegyei és völgyei között töltötte. Leányát, aki orvos lett, és fiát, aki alpesi siedző, ifjú korától élsportolóként nevelte.

Öccsével, Andrással részt vett a Béke-barlang Óriások terme utáni barlangszakaszának feltárásában: Magyar Gábor, Gádos Miklós, Varga Imre és Mizser Károly társaságában kimenték a sáros szifont, és feltárták az MKBT termet, ahol később a munkahelyévé vált szanatórium működött.

Részt vett a tragédiával végződő Meteor-barlangba lezuhant kutató mentésében 1969 november 3-án, majd a Bükk szűk hasadékbarrangjában robbantás utáni mérges gázok miatt eszméletlen barlangkutató kimentésében is, Lénárt Lászlóval karöltve.

Jakucs Lászlóval, Dénes Györggyel és e sorok írójával együtt az első aggteleki falunapok meghívott díszvendége volt.

Szűk családi körben az Óbudai temetőben kísérték utolsó útjára.

A barlangkutató társadalom nevében mi is búcsúzunk tőled, kedves doktor úr!

Adamkó Péter

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik (általában) minden páratlan hónap elején
Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: +36-70/8811-477- E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztő: Kosztra Barbara, Köblös Gabriella, Felelős kiadó: Hegedűs Gyula
A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek-.

**Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, Pusztaszeri út 35.
1025**